

Ангажименти - Никога не проповядвайте ценности



В днешния спорт: възможно ли е да се преподават благородни ценности или да се оставят младите хора на произвола на съдбата. Един критичен поглед с университетския преподавател по философия и теория на медиите и публицист Лудвиг Хаслер.

Никога не проповядвайте ценности

Какви асоциации предизвиква у вас понятието "ангажименти"? Лудвиг Хаслер: Противоречиви. От една страна, спортът се нуждае от такива нормативни споразумения, ако иска да запази старата си идеалистична роля на "контрасвят": с други думи, здраве, честна игра, справедливо представяне вместо "дарвиновия" двубой. От друга страна, истинският спорт се отдалечава от този очарователен идеал - някъде между еротиката на движението и примитивното желание да бъдеш по-силен, между физическите умения и бруталността на съревнованието ...

Това прави още по-голямо предизвикателство работата върху основните нагласи. Как могат да бъдат вдъхновени децата и младежите? Децата и младежите се ентусиазират за много неща, веднага щом осъзнаят, че те са в техен интерес. Следователно тези нагласи и ценности трябва да им носят полза - или поне добро усещане. Това най-лесно може да се предаде в отборните спортове: Справедливостта, липсата на груби фаулове, един за всички - това повишава отборния дух. Това на свой ред повишава самочувствието на всеки индивид ("Аз съм незаменим, признат"). А със самочувствието идват и спортните успехи. Със сигурност е трудна задача да се спечели този интерес. Най-вероятно е да успее, ако ценностите се предадат правдоподобно като житейска придобивка и стимул за успех. За Бога, никога не проповядвайте ценности вместо успех!

Стига спортът да не се превърне в цирк, той живее от ценностите.

Защо са необходими споделени ценности в спорта? Докато спортът не се превърне в цирк, той процъфтява от такива нагласи. Ако спринтьорите се инжектират с анаболни стероиди, те съсипват спорта, както и здравето си. Съпоставимостта на постиженията е основното и най-важното в съвременния спорт. Ако вече не печели най-добрият спортист, а този с най-добрата фармацевтична компания, тогава цялата основа на спорта се срива. Става дума за спорт, а не за това да бъдеш добър или приятен. Не е необходимо да говорим много за "етика". Осъзнаването на "взаимния егоизъм" е достатъчно: Ако се занимавам със спорт, трябва да искам ценности като невземане на наркотици, справедливост, спазване на правилата в смисъл на равни възможности.

Ангажиментите трябва да се определят съвместно от всички. Каква стойност придавате на споразуменията, които се изготвят от малка, заинтересована група за целия отбор? Решаващият фактор е съставът на групата. Ако някакви добронамерени предложения идват от клуба на добрите или слабите, останалите просто ще се подиграят. Тогава е ясно, че целта на ангажимента е да се защитят по-слабите. Това никога не работи в земни условия.

В предишната си работа като редакционен директор винаги избирах няколко "лидери" и двама "прословути рикошети". След това карах тази група да изготви редакционен устав - споразумение без строги юридически задължения, един вид ангажимент. В повечето случаи предложенията се приемаха без никакви проблеми. Затова е изключително важно да се включат така наречените "бунтари" още от самото начало.

Какви предложения бихте дали на ръководителите на доброволни спортни организации, за да им помогнете да се адаптират към предизвикателството на съвместните споразумения? В днешно време е лесно да се преувеличава този общ и масов демократичен подход. Остава изключително важно ангажиментите да не се налагат отвън. Независимо от това младите хора искат да имат "шеф". Един приятел ми разказа как като учител в средното училище е поел клас, който преди това е принудил двама учители да подадат оставка. На първия учебен ден той написал на класа: "Донесете си колелото, маратонките и банските. Ще правим триатлон." Когато дошъл моментът, той поздравил всеки поотделно, изложил накратко

програмата за деня и потеглил с велосипеда си. Дръзките момчета го последваха - дори и през всички следващи дни в училище. Бяха намерили своя шеф.

Този пример има за цел да илюстрира следното: Устойчивите ангажименти никога не се пораждат от група без лидер. Първо, групата трябва да прерасне в група по интереси - т.е. да бъде ръководена - и едва тогава младите хора могат да станат независими и да развият групово ориентирани инициативи.

Съществува ли "учебен път" за съвместно развитие на нагласи и ценности? Най-добрият начин за "учене" е чрез негативен опит. Има един хубав бон мот от антиавторитарното време на 1968 г: В детската градина малчуганите посрещали сутрин учителката си с раздразнения въпрос: "Госпожо, днес пак ли трябва да играем на каквото искаме?" Шеговитостта на въпроса ясно показва: това, че винаги трябва да избираш и да решаваш сам, е натоварване, мъчение, прекомерно изискване. Групата трябва да е изпитала това прекомерно изискване в халтурата на ценностите и нагласите - само тогава тя ще оцени ползите от ангажираността.

Ангажиментите могат да допълнят, но не и да заменят правилата, училищните правилници, договорите за обучение и т.н. Как виждате тази допълваща функция? И двете са правила. Едните идват "отгоре" - от ръководството на училището или от работодателите - а ангажиментите идват "отдолу". С тях младите хора за първи път изпитват усещането, че сами определят правилата си. Те го преживяват като стимул да измислят свое собствено колективно поведение. В същото време те го преживяват и като бремене да поемат сами отговорността за груповия живот.

Във функционално отношение си представям допълнението между правила и ангажименти като "корпоративна идентичност" в компаниите. Всички играят футбол според правилата, продиктувани от ФИФА. Юношите на ФК Херисо обаче се съгласяват никога умишлено да не разпъват противник в голлинията. И то не като благородна етика на отказ, а като ангажимент за повишаване на профила: "Не е нужно да сабим другите, готови за хоспитализация, ние печелим и по този начин. Ние сме нещо специално!"

Ако искаме споразуменията да имат траен ефект, те трябва да се сключват доброволно. Но какво трябва да се направи, ако ангажиментите не се спазват? За такива случаи са необходими ритуали.

Групата - не лидерът - трябва да даде ясно да се разбере на провинилия се, че с поведението си той се е изключил от колектива. В зависимост от сериозността на нарушението групата трябва да вземе решение за наказание (отстраняване, тежък труд като компенсация). Разбира се, това работи само ако тези наказания и санкции са били определени предварително, ако са били съвместно одобрени едновременно с поемането на ангажимента.

Никога не проповядвайте ценности

Препратка към източника:

Съдържание: Jugend+Sport, mobile 1, декември 2004 г., ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Автор: RaqIph Hunziker

авторско право: www.mobile-sport.ch

Снимка: www.juropa.net